

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

23. studenoga 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Direktiva 2010/64/EU – Članak 5. – Kakvoća tumačenja i prevođenja – Direktiva 2012/13/EU – Pravo na informiranje u kaznenom postupku – Članak 4. stavak 5. i članak 6. stavak 1. – Pravo na informiranje o djelu koje se stavlja na teret – Pravo na tumačenje i prevođenje – Direktiva 2016/343/EU – Pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje – Članak 48. stavak 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Članak 267. UFEU-a – Članak 19. stavak 1. drugi podstavak UFEU-a – Dopuštenost – Zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv odluke o upućivanju prethodnog pitanja – Stegovni postupak – Ovlašt višeg suda da proglasi nezakonitom odluku o upućivanju prethodnog pitanja”

U predmetu C-564/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Pesti Központi Kerületi Bíróság (Središnji sud gradskih četvrti u Pešti, Mađarska), odlukom od 11. srpnja 2019., koju je Sud zaprimio 24. srpnja 2019. i koja je dopunjena odlukom od 18. studenoga 2019., koju je Sud zaprimio istoga dana, u kaznenom postupku protiv

IS-a,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin i I. Jarukaitis (izvjestitelj), predsjednici vijeća, J.-C. Bonichot, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi i A. Kumin, suci

nezavisni odvjetnik: P. Pikamäe,

tajnik: I. Illéssy, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 18. siječnja 2021.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu IS, A. Pintér i B. Csire, *ügyvédek*,
- za mađarsku vladu, M. Z. Fehér i R. Kissné Berta, u svojstvu agenata,
- za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman, P. Huurnink i J. Langer, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: mađarski

- za švedsku vladu, H. Eklinder, C. Meyer-Seitz, H. Shev, J. Lundberg i A. Falk, a zatim O. Simonsson, H. Eklinder, C. Meyer-Seitz, H. Shev, J. Lundberg, M. Salborn Hodgson, A. M. Runeskjöld i R. Shahsavan Eriksson, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, A. Tokár, H. Krämer i R. Troosters, a zatim A. Tokár, M. Wasmeier i P. J. O. Van Nuffel, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 15. travnja 2021.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 5. stavka 2. Direktive 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima (SL 2010., L 280, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 213.), tumačenje članka 4. stavka 5. i članka 6. stavka 1. Direktive 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku (SL 2012., L 142, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 48.) te na tumačenje članka 6. stavka 1. i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, članka 267. UFEU-a i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru kaznenog postupka pokrenutog protiv osobe IS, švedskog državljanina turskog podrijetla, zbog povrede odredbi mađarskog prava kojima se uređuju kupnja odnosno prijevoz vatrenog oružja ili streljiva.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2010/64

- 3 U uvodnim izjavama 5., 12. i 24. Direktive 2010/64 navodi se:
 - „(5) U članak 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda[, potpisane u Rimu 4. studenoga 1950.] i članak 47. [Povelje] utkano je pravo na [pošteno] suđenje. Člankom 48. stavkom 2. Povelje jamči se poštovanje prava na obranu. Ovom Direktivom se ta prava poštuju te bi se u skladu s tim trebala provoditi.
- [...]
- (12) [U ovoj] Direktiv[i] [...] utvrđuju [se] zajednička minimalna pravila koja će se radi jačanja uzajamnog povjerenja među državama članicama primjenjivati u područjima tumačenja i prevođenja u kaznenom postupku.

[...]

(24) Države članice bi trebale omogućiti provođenje nadzora adekvatnosti ponuđenog tumačenja i prevođenja kad su nadležna tijela u konkretnom slučaju na to upozorena.”

4 Članak 2. te direktive, naslovljen „Pravo na tumačenje”, glasi:

„1. Države članice osiguravaju da se osumnjičenicima ili optuženicima koji ne govore ili ne razumiju jezik predmetnog kaznenog postupka bez odlaganja omogući tumačenje tijekom kaznenog postupka pred istražnim i pravosudnim tijelima, uključujući tijekom policijskih ispitivanja, svih sudskih rasprava i svih drugih potrebnih saslušanja.

[...]

5. Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili optuženici, u skladu s postupcima predviđenima nacionalnim pravom, imaju pravo osporiti odluku kako tumačenje nije potrebno, a ako je tumačenje omogućeno, da imaju mogućnost uložiti žalbu zbog toga što njegova kakvoća nije dostatna da jamči pravičnost postupka.

[...]

8. Kakvoća tumačenja predviđenog ovim člankom je dostatna da jamči pravičnost postupka, posebno tako što osigurava da osumnjičenici ili optuženici znaju koja im se djela stavljaju na teret i da imaju mogućnost ostvariti svoje pravo na obranu.”

5 U članku 3. navedene direktive, naslovljenom „Pravo na prijevod bitnih dokumenata”, propisuje se:

„1. Države članice osiguravaju da se osumnjičenicima ili optuženicima koji ne razumiju jezik predmetnog kaznenog postupka u razumnom roku osigura pisani prijevod svih dokumenata bitnih za osiguranje ostvarivanja njihova prava na obranu i jamstva pravičnosti postupka.

2. U bitne dokumente ubrajaju se sve odluke o lišavanju slobode, svaki optužni prijedlog ili optužnica te sve presude.

[...]

5. Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili optuženici, u skladu s postupcima predviđenima nacionalnim pravom, imaju pravo osporiti odluku kojom se utvrđuje da nije potrebno prevesti neke dokumente ili njihove ulomke, a ako je prevođenje omogućeno, da imaju mogućnost uložiti žalbu zbog toga što njegova kakvoća nije dostatna da jamči pravičnost postupka.

[...]

9. Kakvoća prijevoda predviđenog ovim člankom je dostatna da jamči pravičnost postupka, posebno osiguravanjem da osumnjičenici ili optuženici znaju koja im se djela stavljaju na teret i da imaju mogućnost ostvarivanja svojeg prava na obranu.”

6 U članku 5. te direktive, naslovljenom „Kakvoća tumačenja i prevođenja”, određuje se:

„1. Države članice poduzimaju konkretne mjere kako bi osigurale da pruženo tumačenje i prevođenje udovoljava kriterijima kakvoće predviđenim člankom 2. stavkom 8. i člankom 3. stavkom 9.

2. Radi unaprjeđenja razine kakvoće tumačenja i prevođenja i njihove lakše dostupnosti, države članice nastoje ustrojiti registar ili registre odgovarajuće osposobljenih neovisnih prevoditelja i tumača. Nakon ustroja takav će se registar (ili ti registri), prema potrebi, staviti na raspolaganje pravnim zastupnicima i nadležnim tijelima.

[...]”

Direktiva 2012/13

7 Uvodne izjave 5., 30. i 34. Direktive 2012/13 glase:

„(5) Članak 47. [Povelje] i članak 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ([EKLJP]) sadržavaju pravo na pošteno suđenje. Člankom 48. stavkom 2. Povelje jamči se poštovanje prava na obranu.

[...]

(30) Dokumente, te ako je to potrebno, fotografije, zvučne i video zapise koji su ključni za djelotvorno pobijanje zakonitosti uhićenja ili zadržavanja osumnjičenika ili okrivljenika u skladu s nacionalnim pravom, trebalo bi učiniti dostupnima osumnjičenicima ili okrivljenicima ili njihovim odvjetnicima najkasnije prije nego nadležno pravosudno tijelo treba odlučiti o zakonitosti uhićenja ili zadržavanja u skladu s člankom 5. stavkom 4. [EKLJP-a], te pravovremeno kako bi se omogućilo djelotvorno ostvarivanje prava na pobijanje zakonitosti uhićenja ili zadržavanja.

[...]

(34) Pristup materijalima predmeta, kako je predviđeno ovom Direktivom, trebalo bi pružati besplatno, ne dovodeći u pitanje odredbe nacionalnog prava o plaćanju pristojbi za izdavanje preslika dokumenata iz spisa predmeta, ili za slanje materijala dotičnim osobama ili njihovim odvjetnicima.”

8 U članku 1. te direktive, u kojem se definira njezin predmet, određuje se:

„Ovom se Direktivom utvrđuju pravila o pravu na informiranje osumnjičenika ili okrivljenika o njihovim pravima u kaznenom postupku i optužbama protiv njih. Njome se također utvrđuju pravila o pravu na informiranje osoba koje su predmetom europskog uhiđenog naloga o njihovim pravima.”

9 Članak 3. navedene direktive, naslovljen „Pravo na informiranje o pravima”, glasi:

„1. Države članice osiguravaju da se osumnjičenicima ili okrivljenicima žurno pruže informacije barem o sljedećim postupovnim pravima, kako se primjenjuju prema nacionalnom pravu, kako bi im se omogućilo djelotvorno ostvarivanje tih prava:

- (a) pravo pristupa odvjetniku;
- (b) pravo na besplatan pravni savjet i uvjeti za dobivanje takvog savjeta;
- (c) pravo na informiranost o optužbama u skladu s člankom 6.;
- (d) pravo na tumačenje i prevođenje;
- (e) pravo na uskraćivanje iskaza.

2. Države članice osiguravaju da se informacije pružene u skladu sa stavkom 1. daju usmeno ili u pisanom obliku, na jednostavnom i razumljivom jeziku, uzimajući u obzir posebne potrebe ranjivih osumnjičenika ili ranjivih okrivljenika.”

10 U članku 4. navedene direktive, naslovljenom „Obavijest o pravima kod uhićenja”, propisuje se:

„1. Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici koji su uhićeni ili zadržani žurno dobiju pisanu obavijest o pravima. Omogućuje im se da pročitaju obavijest o pravima te je smiju držati u svom posjedu cijelo vrijeme dok im je sloboda oduzeta.

[...]

5. Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici dobiju obavijest o pravima napisanu na jeziku koji oni razumiju. Ako obavijest o pravima nije dostupna na odgovarajućem jeziku, osumnjičenike ili okrivljenike se o njihovim pravima informira usmeno na jeziku koji oni razumiju. Obavijest o pravima na jeziku koji oni razumiju predaje im se bez nepotrebnog odgađanja.”

11 U članku 6. Direktive 2012/13, naslovljenom „Pravo na informiranje o optužbama”, određuje se:

„1. Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici dobiju informacije o kaznenim djelima za koja se sumnja ili za čije počinjenje su okrivljeni. Te se informacije dostavljaju žurno i uz toliko detalja koliko je potrebno kako bi se osigurala pravičnost postupka i djelotvorno ostvarivanje prava na obranu.

2. Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici koji su uhićeni ili zadržani budu informirani o razlozima njihovog uhićenja ili zadržavanja, uključujući o kaznenom djelu za koje se sumnja ili za čije počinjenje su okrivljeni.

3. Države članice osiguravaju da se najkasnije po dostavljanju optužnice sudu, pruže detaljne informacije o optužbama, uključujući vrstu i pravnu kvalifikaciju kaznenog djela, kao i vrstu sudjelovanja od strane okrivljene osobe.

[...]”

- 12 U članku 7. te direktive, naslovljenom „Pravo pristupa spisu predmeta”, propisuje se:

„1. Kada je osoba uhićena ili zadržana u bilo kojoj fazi kaznenog postupka, države članice osiguravaju da dokumenti povezani s predmetnim slučajem koji se nalaze u posjedu nadležnih tijela, a koji su ključni za djelotvorno pobijanje, u skladu s nacionalnim pravom, zakonitosti uhićenja ili zadržavanja, budu dostupni uhićenim osobama ili njihovim odvjetnicima.

2. Države članice osiguravaju da tim osobama ili njihovim odvjetnicima bude zajamčen pristup barem svim onim materijalnim dokazima koji se nalaze u posjedu nadležnih tijela, bez obzira na to jesu li ti dokazi u korist ili na štetu osumnjičenika ili okrivljenika, kako bi se osigurala pravičnost postupka i kako bi oni pripremili obranu.

[...]”

- 13 U skladu s člankom 8. navedene direktive, naslovljenim „Vođenje evidencije i pravni lijekovi”:

„1. Države članice osiguravaju da kada se informacije pružaju osumnjičenicima ili okrivljenicima u skladu s člancima od 3. do 6., o tome se vodi evidencija u skladu s postupkom evidentiranja, koji je utvrđen u pravu dotične države članice.

2. Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici ili njihovi odvjetnici imaju pravo pobijati, u skladu s postupcima nacionalnog prava, moguće propuštanje ili odbijanje nadležnih tijela da pruže informacije u skladu s ovom Direktivom.”

Direktiva (EU) 2016/343

- 14 U uvodnim izjavama 1. i 9. Direktive (EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku (SL 2016., L 65, str. 1.) određuje se:

„(1) Načelo pretpostavke nedužnosti i pravo na pošteno suđenje utvrđeni su u člancima 47. i 48. [Povelje], članku 6. [EKLJP-a], članku 14. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (MPGPP) i članku 11. Opće deklaracije o ljudskim pravima.

[...]

(9) Svrha je ove Direktive jačanje prava na pošteno suđenje u kaznenom postupku utvrđivanjem zajedničkih minimalnih pravila o određenim vidovima pretpostavke nedužnosti i pravu sudjelovati na raspravi.”

- 15 U članku 8. te direktive, naslovljenom „Pravo sudjelovati na raspravi”, određuje se:

„1. Države članice osiguravaju da osumnjičenici i optuženici imaju pravo sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku koji se vodi protiv njih.

2. Države članice mogu predvidjeti da se rasprava koja može završiti donošenjem odluke o krivnji ili nedužnosti osumnjičenika ili optuženika može voditi u njegovoj odsutnosti pod uvjetom da:

(a) osumnjičenik ili optuženik pravovremeno je obaviješten o raspravi i o posljedicama neopravdanog nedolaska; ili

- (b) osumnjičenika ili optuženika koji je obaviješten o raspravi zastupa opunomoćeni branitelj kojeg je osumnjičenik ili optuženik sam imenovao ili ga je imenovala država.

[...]

4. Kada države članice predvide mogućnost održavanja suđenja u odsutnosti osumnjičenika ili optuženika, ali nije moguće ispuniti uvjete iz stavka 2. ovog članka jer se osumnjičenik ili optuženik ne može locirati unatoč ulaganju razumnih napora, države članice mogu predvidjeti mogućnost donošenja i izvršenja odluke. U tom slučaju države članice osiguravaju da u trenutku kada se osumnjičenici ili optuženici obavješćuju o toj odluci, posebno prilikom uhićenja, također budu informirane o mogućnosti osporavanja odluke i pravu na obnovu postupka ili na drugo pravno sredstvo u skladu s člankom 9.

[...]”

- 16 U članku 9. navedene direktive, naslovljenom „Pravo na obnovu postupka”, propisuje se:

„Države članice osiguravaju da osumnjičenici ili optuženici koji nisu sudjelovali na raspravi u kaznenom postupku koji se vodio protiv njih i u slučaju da nisu bili ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. imaju pravo na obnovu postupka ili drugo pravno sredstvo kojim se omogućuje novo utvrđivanje merituma predmeta, uključujući ispitivanje novih dokaza, što bi moglo dovesti do ukidanja izvorne odluke. U tom pogledu države članice jamče da dotični osumnjičenici i optuženici imaju pravo biti nazočni i sudjelovati na raspravi u skladu s postupcima predviđenima nacionalnim pravom te ostvariti svoja prava na obranu.”

Mađarsko pravo

- 17 U članku 78. stavku 1. a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényja (Zakon XC iz 2017. o uvođenju Zakonika o kaznenom postupku, *Magyar Közlöny* 2017/90; u daljnjem tekstu: Zakonik o kaznenom postupku) propisuje se, u biti, da, ako se jedna stranka u kaznenom postupku želi kao materinskim jezikom koristiti jezikom koji nije mađarski, ima pravo koristiti se materinskim jezikom i pravom na pomoć tumača.
- 18 Na temelju članka 201. stavka 1. Zakonika o kaznenom postupku, u tom se postupku može odrediti samo tumač koji je službeno osposobljen, no ako to nije moguće, može se odrediti i tumač koji dovoljno poznaje predmetni jezik.
- 19 U članku 490. stavcima 1. i 2. tog zakonika propisuje se, u biti, da nacionalni sud može, po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranaka, prekinuti postupak i Sudu Europske unije uputiti zahtjev za prethodnu odluku.
- 20 U članku 491. stavku 1. točki (a) navedenog zakonika propisuje se, u biti, da se prekinuti kazneni postupak mora nastaviti ako su prestali postojati razlozi koji su doveli do prekida.
- 21 U članku 513. stavku 1. točki (a) tog zakonika određuje se da se odluka kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku ne može pobijati redovnim pravnim lijekom.
- 22 Na temelju članka 667. stavka 1. Zakonika o kaznenom postupku, legfőbb ügyész (glavni državni odvjetnik, Mađarska) može Kúriji (Vrhovni sud, Mađarska) podnijeti „zahtjev za zaštitu zakonitosti” u svrhu utvrđivanja nezakonitosti presuda i rješenja nižih sudova.

23 U članku 669. tog zakonika propisuje se:

„1. Ako zahtjev za zaštitu zakonitosti Kúria [(Vrhovni sud)] smatra osnovanim, ona u presudi utvrđuje da je odluka koja se pobija nezakonita, a u suprotnom slučaju odbija navedeni zahtjev rješenjem.

2. Kada utvrdi nezakonitost predmetne odluke, Kúria [(Vrhovni sud)] može osloboditi okrivljenika, odbiti prisilno liječenje, prekinuti postupak, izreći blažu kaznu ili primijeniti blažu mjeru, ukinuti pobijanu odluku i, prema potrebi, vratiti predmet nadležnom sudu radi provođenja novog postupka.

3. Izvan slučajeva iz stavka 2., odlukom Kúrije [(Vrhovni sud)] može se samo utvrditi nezakonitost.

[...]”

24 U skladu s člankom 755. stavkom 1. točkom (a) podtočkom (aa) navedenog zakonika, u slučaju da okrivljenik koji ima poznato boravište u inozemstvu bude uredno pozvan i ne pristupi raspravi, kazneni se postupak mora provesti u odsutnosti, ako ne treba izdati europski ili međunarodni uhiđbeni nalog odnosno ako, u slučaju da takav nalog nije izdan, državni odvjetnik ne predlaže izricanje kazne oduzimanja slobode ili stavljanja u odgojni centar pod nadzorom.

Glavni postupak i prethodna pitanja

25 Pred sudom koji je uputio zahtjev, Pesti Központi Kerületi Bíróságom (Središnji sud gradskih četvrti u Pešti, Mađarska), koji zasjeda po sucu pojedincu, vodi se kazneni postupak protiv osobe IS, švedskog državljanina turskog podrijetla, zbog navodne povrede odredbi mađarskog prava kojima se uređuje kupnja, posjedovanje, proizvodnja, prodaja, uvoz, izvoz odnosno prijevoz vatrenog oružja i streljiva. Jezik sudskog postupka je mađarski, koji okrivljenik ne poznaje. Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi to da se potonji može sporazumijevati isključivo koristeći se uslugama tumača.

26 Osoba IS uhićena je u Mađarskoj 25. kolovoza 2015. i saslušana istog dana kao osumnjičenik. Prije tog saslušanja, zatražila je pomoć odvjetnika i tumača, a na saslušanju, na kojem odvjetnik nije mogao sudjelovati, informirana je o sumnjama koje joj se stavljaju na teret. Osoba IS odbila je dati iskaz jer se nije mogla savjetovati sa svojim odvjetnikom.

27 Tijekom navedenog saslušanja, istražitelj je angažirao tumača za švedski jezik. Međutim, prema navodima suda koji je uputio zahtjev, ne postoje nikakve informacije o načinu na koji je tumač odabran i na koji su njegove sposobnosti provjerene ni o činjenici da su se tumač i okrivljenik međusobno razumjeli.

28 Nakon tog saslušanja, osoba IS puštena je na slobodu. Boravi izvan Mađarske, a pošta koja joj je upućena na prethodno priopćenu adresu vraćena je uz napomenu „nije preuzeto”. Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da je, kad je riječ o sudskom postupku, obvezno sudjelovanje okrivljenika na pripremnom ročištu te da je izdavanje nacionalnog ili europskog uhiđbenog naloga moguće samo u slučajevima u kojima se okrivljeniku može izreći kazna oduzimanja

slobode. Taj sud ističe da je u ovom predmetu državni odvjetnik, međutim, zatražio izricanje novčane kazne i da je on, slijedom toga, dužan – ako se okrivljenik ne odazove na utvrđeni datum – provesti postupak u odsutnosti.

- 29 U tim okolnostima, sud koji je uputio zahtjev napominje, kao prvo, da članak 5. stavak 1. Direktive 2010/64 određuje da države članice moraju poduzeti konkretne mjere kako bi osigurale da pruženo tumačenje i prevođenje udovoljava kriterijima kakvoće, predviđenima člankom 2. stavkom 8. i člankom 3. stavkom 9. te direktive, što znači da tumačenje mora biti dostatne kakvoće da zajamči pravičnost postupka, posebno osiguravanjem da osumnjičenici ili okrivljenici znaju koja im se djela stavljaju na teret i da imaju mogućnost ostvarivanja svojih prava obrane. Ističe također da se u članku 5. stavku 2. navedene direktive propisuje da, radi unapređenja razine kakvoće tumačenja i prevođenja i njihove lakše dostupnosti, države članice nastoje ustrojiti registar ili registre odgovarajuće osposobljenih neovisnih prevoditelja i tumača.
- 30 Usto, sud koji je uputio zahtjev navodi da se u članku 4. stavku 5. i članku 6. stavku 1. Direktive 2012/13 propisuje da se osumnjičenici ili okrivljenici moraju odmah obavijestiti o svojim pravima u pisanom obliku na jeziku koji razumiju kao i o kaznenim djelima za koja se sumnjiče ili za čije su počinjenje optuženi.
- 31 S tim u vezi on ističe da u Mađarskoj ne postoji nikakav službeni registar prevoditelja i tumača te da u mađarskim propisima nije određeno tko se u kaznenom postupku može odrediti kao *ad hoc* prevoditelj ili tumač niti prema kojim kriterijima, pri čemu je regulirano samo ovjereno prevođenje dokumenata. U uvjetima nepostojanja navedene regulative, ni odvjetnik ni sud ne mogu provjeriti kakvoću tumačenja. Sud koji je uputio zahtjev navodi da se osumnjičenik odnosno okrivljenik koji ne poznaje mađarski jezik obavještava, na prvom saslušanju u tom svojstvu te uz pomoć tumača, o sumnjama koje mu se stavljaju na teret i o svojim postupkovnim pravima, ali ako tumač ne raspolaže odgovarajućom stručnošću moguće je, prema mišljenju tog suda, da će doći do povrede prava dotične osobe na informiranje o njezinim pravima te do povrede njezinih prava obrane.
- 32 Stoga se, prema stajalištu suda koji je uputio zahtjev, postavlja pitanje jesu li mađarski propisi i praksa u skladu s direktivama 2012/13 i 2010/64 i proizlazi li iz propisa Unije da, u slučaju neusklađenosti, nacionalni sud ne može provesti kazneni postupak u odsutnosti.
- 33 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev primjećuje da su od stupanja na snagu pravosudne reforme, 1. siječnja 2012., organizacija i središnje upravljanje pravosudnim sustavom u nadležnosti predsjednika Országos Bírószági Hivatala (Državni sudbeni ured, Mađarska; u daljnjem tekstu DSU), kojeg imenuje mađarski parlament na devet godina, te da taj predsjednik ima široke ovlasti, uključujući odlučivanje o raspoređivanju sudaca, imenovanje predsjednika sudova i pokretanje stegovnih postupaka protiv sudaca.
- 34 Pojašnjava, nadalje, da je Országos Bírói Tanács (Državno sudbeno vijeće; u daljnjem tekstu DSV) – čije članove biraju suci – zadužen za nadzor nad djelovanjem predsjednika DSU-a i odobravanje njegovih odluka u određenim slučajevima. Dana 2. svibnja 2018. DSV je prihvatio izvješće u kojem je utvrđeno da predsjednik DSU-a krši zakon svojom praksom proglašavanja bezuspješnima postupaka imenovanja sudaca i predsjednika sudova na upražnjena mjesta bez odgovarajućeg obrazloženja, nakon čega u brojnim slučajevima prema svojem odabiru privremeno imenuje predsjednike sudova. Predsjednik DSU-a izjavio je 24. travnja 2018. da funkcioniranje DSV-a nije

u skladu sa zakonom te od tog trenutka odbija suradnju s tim tijelom i njegovim članovima. DSV je u više navrata već upozorio na to da predsjednik DSU-a i predsjednici sudova koje je on imenovao ne priznaju njegove ovlasti.

- 35 Sud koji je uputio zahtjev također napominje da je predsjednik DSU-a na isti način privremeno imenovao predsjednika Fővárosi Törvényszéka (Okružni sud u Budimpešti, Mađarska), koji je žalbeni sud u odnosu na sud koji je uputio zahtjev. Kako bi naglasio važnost te informacije, sud koji je uputio zahtjev pojašnjava utjecaj koji predsjednik DSU-a može imati na rad i napredovanje u karijeri sudaca, uključujući kad je riječ o raspodjeli predmeta, stegovnim ovlastima i radnom okruženju.
- 36 S tim u vezi sud koji je uputio zahtjev postavlja pitanje je li takva situacija u skladu s načelom neovisnosti sudstva, utvrđenim u članku 19. UEU-a i članku 47. Povelje, pri čemu upućuje na, s jedne strane, određeni broj mišljenja i međunarodnih izvješća u kojima se utvrđuje prekomjerna koncentracija ovlasti u rukama predsjednika DSU-a i nepostojanje protuteže toj koncentraciji i, s druge strane, sudsku praksu Suda i Europskog suda za ljudska prava. On se također pita može li se u takvom kontekstu postupak pred njim smatrati pravičnim.
- 37 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev navodi da su izmjenama zakona koje su stupile na snagu 1. rujna 2018. povećani pojedini dodatni primici državnih odvjetnika, dok se pravila o plaćama sudaca nisu mijenjala. Slijedom navedenog, prvi put nakon više desetljeća, plaće sudaca niže su od plaća državnih odvjetnika odgovarajuće razine koji su u istom platnom razredu i imaju isti radni staž. DSV je na to upozorio mađarsku vladu, koja je obećala provesti reformu plaća najkasnije 1. siječnja 2020., ali još uvijek nije izradila nacrt zakona u tom smislu, tako da su plaće sudaca ostale nepromijenjene još od 2003. godine. Sud koji je uputio zahtjev stoga se pita ne odgovara li, dugoročno gledano – s obzirom na, među ostalim, inflaciju i povećanje prosječnih plaća u Mađarskoj posljednjih godina – neprilagođavanje plaća tih sudaca njihovom smanjenju i nije li ta okolnost u stvari namjera mađarske vlade da ih se stavi u nepovoljniji položaj u odnosu na državne odvjetnike. Nadalje, praksom u okviru koje predsjednik DSU-a i predsjednici sudova diskrecijski dodjeljuju bonuse i nagrade pojedinim državnim odvjetnicima, čiji je iznos ponekad vrlo visok u odnosu na osnovnu plaću sudaca, općenito se i sustavno povređuje načelo neovisnosti sudstva.
- 38 U tim je okolnostima Pesti Központi Kerületi Bíróság (Središnji sud gradskih četvrti u Pešti, Mađarska) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. (a) Treba li članak 6. stavak 1. UEU-a i članak 5. stavak 2. Direktive 2010/64 tumačiti na način da predmetna država članica mora ustrojiti registar odgovarajuće osposobljenih neovisnih prevoditelja i tumača ili, u suprotnom, drukčije osigurati nadzor odgovarajuće kakvoće tumačenja u sudskom postupku kako bi se okrivljenicima koji ne razumiju jezik postupka zajamčilo pravo na pošteno suđenje?
- (b) U slučaju potvrdnog odgovora na pitanje pod 1.(a) i ako se u predmetu o kojem je riječ zbog nedostatka odgovarajuće kakvoće tumačenja ne može utvrditi je li okrivljenik informiran o djelu za koje ga se sumnjiči ili optužuje, treba li članak 6. stavak 1. UEU-a te članak 4. stavak 5. i [članak] 6. stavak 1. Direktive 2012/13 tumačiti na način da se u tim okolnostima ne može provesti postupak u odsutnosti?

2. (a) Treba li načelo neovisnosti sudstva iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. [Povelje] te iz sudske prakse Suda tumačiti na način da je ono povrijeđeno ako [predsjednik DSU a] – koji je nadležan za poslove središnje pravosudne uprave te ga imenuje parlament, kojemu jedino odgovara i koji ga može razriješiti – imenuje predsjednika suda koji je, među ostalim, ovlašten odlučivati o raspodjeli predmeta, pokretati stegovne postupke protiv sudaca te ih ocjenjivati, a koji je na tu dužnost stupio privremenim izravnim imenovanjem, zaobilaženjem postupka poziva na podnošenje prijava i trajnim zanemarivanjem mišljenja nadležnih tijela sudske samouprave?
- (b) U slučaju potvrdnog odgovora na pitanje pod 2.(a) i ako sud pred kojim se vodi postupak opravdano strahuje od toga da će mu njegovo sudbeno i upravno djelovanje neopravdano naštetiti, treba li navedeno načelo tumačiti na način da nije zajamčeno pošteno suđenje?
3. (a) Treba li načelo neovisnosti sudstva iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. [Povelje] te iz sudske prakse Suda tumačiti na način da s tim načelom nije usklađena situacija u kojoj od 1. rujna 2018., za razliku od prakse u prethodnim desetljećima, mađarski suci, u skladu sa zakonom, primaju nižu plaću od državnih odvjetnika odgovarajuće razine koji su u istom platnom razredu i imaju isti radni staž te u kojoj, s obzirom na gospodarsku situaciju u zemlji, njihove plaće općenito nisu u skladu s važnošću funkcija koje obavljaju, osobito uzimajući u obzir praksu diskrecijskih bonusa koju provode rukovodeći službenici?
- (b) U slučaju potvrdnog odgovora na pitanje pod 3.(a), treba li navedeno načelo neovisnosti sudstva tumačiti na način da se u takvim okolnostima ne može zajamčiti pravo na pošteno suđenje?"
- 39 Odlukom od 18. studenoga 2019. (u daljnjem tekstu: dopunski zahtjev za prethodnu odluku) sud koji je uputio zahtjev, među ostalim, upotpunio je prvotno podneseni zahtjev za prethodnu odluku.
- 40 Iz dopunskog zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je glavni državni odvjetnik podnio Kúriji (Vrhovni sud) 19. srpnja 2019., na temelju članka 667. Zakonika o kaznenom postupku, zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv prvotnog zahtjeva za prethodnu odluku. Također je vidljivo da je odlukom od 10. rujna 2019. Kúria (Vrhovni sud) proglasila taj zahtjev za prethodnu odluku nezakonitim zbog toga što, u biti, postavljena pitanja nisu relevantna za rješenje spora u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: odluka Kúrije).
- 41 Sud koji je uputio zahtjev navodi da iz odluke Kúrije proizlazi to da je svrha sustava prethodnog postupka ustanovljenog u članku 267. UFEU-a pozvati Sud da se izjasni o pitanjima koja se odnose na pravo Unije, a ne na ustavni poredak države članice, kako bi se osiguralo ujednačeno tumačenje tog prava unutar Europske unije. Nadalje, u skladu s tom odlukom, prekid kaznenog postupka dopušten je samo u svrhu donošenja konačne odluke o krivnji. Kúria (Vrhovni sud) smatra da prethodna pitanja, kako ih je oblikovao sud koji je uputio zahtjev u svojem prvotnom zahtjevu za prethodnu odluku, nisu relevantna za ocjenu krivnje osobe IS, tako da je taj zahtjev nezakonit. U odluci Kúrije navode se također njezina ranija pravna shvaćanja u skladu s kojima nije moguće podnošenje zahtjeva za prethodnu odluku kako bi se utvrdilo da mjerodavno mađarsko pravo nije u skladu s temeljnim načelima koje zaštićuje pravo Unije.
- 42 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, unatoč tomu što se u odluci Kúrije, donesenoj po zahtjevu za zaštitu zakonitosti, isključivo proglašava nezakonitim prvotni zahtjev za prethodnu odluku, pri čemu se ne ukida sama odluka kojom se taj zahtjev upućuje, ona će znatno utjecati na buduću sudsku praksu nižih sudova, s obzirom na činjenicu da je svrha zahtjeva za zaštitu

zakonitosti ujednačavanje nacionalne sudske prakse. Stoga bi odluka Kúrije mogla ubuduće imati odvratajući učinak na suce nižih sudova koji namjeravaju uputiti Sudu zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a.

- 43 Nadalje, sud koji je uputio zahtjev dvoji o daljnjem tijeku kaznenog postupka koji se pred njim vodi, a koji je trenutačno prekinut, te smatra da to ovisi o pitanju je li odluka Kúrije nezakonita.
- 44 Naime, jedna je mogućnost ta da je Kúria (Vrhovni sud) pravilno razmotrila zahtjev za prethodnu odluku i proglasila ga nezakonitim. U tom slučaju sud koji je uputio zahtjev mora nastaviti postupanje u glavnom predmetu, s obzirom na to da je na temelju članka 491. stavka 1. točke (a) Zakonika o kaznenom postupku dužan nastaviti postupak ako je prestao postojati razlog koji je doveo do njegova prekida. Prema navodima suda koji je uputio zahtjev, točno je da se ni u jednoj odredbi mađarskog prava ne propisuje što valja učiniti ako je postupanje u predmetu prekinuto protivno zakonu. Međutim, analogno rasuđujući, ta odredba Zakonika o kaznenom postupku može se tumačiti na način da sud i u takvom slučaju mora nastaviti postupanje u predmetu.
- 45 Druga je mogućnost ta da je Kúria (Vrhovni sud) pogrešno proglasila navedeni zahtjev nezakonitim te u tom slučaju niži sud mora izuzeti iz primjene odluku tog vrhovnog suda, kao protivnu pravu Unije, unatoč njenoj ustavnoj ovlasti osiguravanja ujednačenosti nacionalnog prava.
- 46 Nadalje, odluka Kúrije oslanja se na nacionalnu sudsku praksu u skladu s kojom usklađenost mađarskog prava s pravom Unije ne može biti predmet prethodnog postupka. Takva sudska praksa protivna je načelu nadređenosti prava Unije i sudskoj praksi Suda.
- 47 Sud koji je uputio zahtjev dodaje da je 25. listopada 2019. predsjednik Fővárosi Törvényszéka (Okružni sud u Budimpešti) pokrenuo stegovni postupak protiv njegova suca, na temelju istih razloga na kojima počiva i odluka Kúrije.
- 48 Nakon informacije koju je mađarska vlada priopćila i prema kojoj je taj postupak prekinut, Sud je postavio upit sudu koji je uputio zahtjev. U svojem odgovoru od 10. prosinca 2019. potonji je potvrdio da je u dokumentu od 22. studenoga 2019. predsjednik Fővárosi Törvényszéka (Okružni sud u Budimpešti) povukao akt o pokretanju stegovnog postupka.
- 49 Međutim, sud koji je uputio zahtjev također je naveo da ne namjerava u tom pogledu izmijeniti svoj dopunski zahtjev za prethodnu odluku, s obzirom na to da je zabrinut ne toliko zbog činjenice što se upravo protiv njegova suca vodi stegovni postupak, koliko zbog činjenice da se taj postupak uopće može pokrenuti u takvim okolnostima.
- 50 Naime, prema navodima tog suda, kvalitetu rada spomenutog suca nisu dovodili u pitanje ni njegov neposredno nadređeni ni voditelj Kaznenog odjela Pesti Központi Kerületi Bírósága (Središnji sud gradskih četvrti u Pešti), tako da je stegovni postupak pokrenut isključivo zbog sadržaja prvotnog zahtjeva za prethodnu odluku.

- 51 U tim je okolnostima Pesti Központi Kerületi Bíróság (Središnji sud gradskih četvrti u Pešti) odlučio uputiti Sudu sljedeća dva dodatna prethodna pitanja:
- „4. (a) Treba li članak 267. [UFEU-a] tumačiti na način da se toj odredbi protivi odluka nacionalnog suda na temelju koje Vrhovni sud predmetne države članice, u okviru postupka koji ima za cilj ujednačavanje nacionalne sudske prakse, kvalificira kao nezakonito rješenje nižeg suda kojim je pokrenut prethodni postupak, pri čemu se ne zadire u pravne učinke predmetnog rješenja?
- (b) U slučaju potvrdnog odgovora na [pitanje pod 4.(a)], treba li članak 267. [UFEU-a] tumačiti na način da sud koji je uputio zahtjev treba izuzeti iz primjene odluke višeg suda u suprotnom smislu i temeljna stajališta zauzeta u interesu jedinstva prava?
- (c) U slučaju niječnog odgovora na [pitanje pod 4.(a)], može li se kazneni postupak koji je prekinut nastaviti dok je prethodni postupak u tijeku?
- (5) Treba li načelo neovisnosti sudstva iz članka 19. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a i članka 47. Povelje te iz sudske prakse Suda tumačiti na način da se, s obzirom na članak 267. UFEU-a, to načelo povređuje kada se protiv suca pokrene stegovni postupak jer je pokrenuo prethodni postupak?”

Zahtjev za ubrzani postupak

- 52 U okviru svojeg dopunskog zahtjeva za prethodnu odluku sud koji je uputio zahtjev također je zatražio da se o njemu odluči u ubrzanom postupku, na temelju članka 105. Poslovnika Suda. U prilog osnovanosti tog zahtjeva on ističe da je pokretanje takvog postupka opravdano osobito s obzirom na činjenicu da odluka Kúrije i stegovni postupak pokrenut protiv suca koji je uputio zahtjev mogu imati izrazito negativan odvrćajući učinak koji bi mogao utjecati na sve buduće odluke mađarskih sudova o pokretanju prethodnog postupka na temelju članka 267. UFEU-a.
- 53 Člankom 105. stavkom 1. Poslovnika predviđa se da, na zahtjev suda koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku ili, iznimno, po službenoj dužnosti, predsjednik Suda može odlučiti, nakon što sasluša suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, da se o tom zahtjevu odluči u ubrzanom postupku kad priroda predmeta zahtijeva postupanje u kratkim rokovima.
- 54 U tom smislu valja podsjetiti na to da je takav ubrzani postupak postupovni instrument koji treba odgovoriti na izvanrednu kriznu situaciju. Osim toga, iz sudske prakse Suda također proizlazi da se ubrzani postupak može ne primijeniti ako se osjetljivost i složenost pravnih problema nastalih u određenom predmetu teško može rješavati u takvom postupku, osobito ako nije primjereno skratiti pisani dio postupka pred Sudom (presuda od 18. svibnja 2021., Asociația „Forumul Judecătorilor din România” i dr., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, t. 103. i navedena sudska praksa).
- 55 U predmetnom slučaju, odlukom od 19. prosinca 2019., predsjednik Suda, nakon što je saslušao suca izvjestitelja i nezavisnog odvjetnika, odbio je zahtjev da se u ovom predmetu odluči u ubrzanom postupku. Naime, kao što to proizlazi iz točke 48. ove presude, povučen je akt o pokretanju stegovnog postupka protiv suca koji je uputio zahtjev. Osim toga, kazneni predmet o kojemu je riječ u glavnom postupku ne odnosi se na pojedinca kojemu je izrečena mjera oduzimanja slobode.

- 56 U tim okolnostima, na temelju informacija i objašnjenja suda koji je uputio zahtjev, nije se pokazalo da ovaj predmet, koji usto otvara, kao što proizlazi iz točke 52. ove presude, vrlo osjetljiva i složena pitanja, do te mjere hitan da zahtijeva iznimno odstupanje od redovnih postupovnih pravila primjenjivih u području zahtjeva za prethodnu odluku.

O prethodnim pitanjima

Četvrto pitanje

- 57 Svojim četvrtim pitanjem, koje valja razmotriti kao prvo po redu, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 267. UFEU-a tumačiti na način da mu se protivi to da vrhovni sud države članice utvrdi, nakon što mu je podnesen zahtjev za zaštitu zakonitosti, nezakonitost zahtjeva za prethodnu odluku koji je Sudu, na temelju spomenute odredbe, uputio niži sud, pri čemu se, međutim, ne zadire u pravne učinke odluke koja sadržava takav zahtjev te, ako je odgovor potvrđan, treba li načelo nadređenosti prava Unije tumačiti na način da taj niži sud mora izuzeti iz primjene takvu odluku vrhovnog suda.

Dopuštenost

- 58 Mađarska vlada tvrdi da je četvrto pitanje nedopušteno jer razlozi izneseni u dopunskom zahtjevu za prethodnu odluku koji se odnose na potrebu tumačenja prava Unije nisu relevantni za ishod glavnog predmeta, vodeći osobito računa o činjenici da odluka Kúrije nema pravnog učinka na odluku kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku. Nadalje, ta vlada ističe da se hipoteze koje izvodi sud koji je uputio zahtjev u pogledu učinaka koje bi ta odluka ubuduće mogla imati na prethodne postupke temelje na budućim i hipotetskim događajima te, kao takve, također nisu relevantne za ishod glavnog postupka.
- 59 Najprije valja podsjetiti na to da se prethodnim postupkom, koji je predviđen u članku 267. UFEU-a, uspostavlja bliska suradnja između nacionalnih sudova i Suda, utemeljena na podjeli ovlasti zahvaljujući kojoj Sud nacionalnim sudovima daje elemente za tumačenje prava Unije koji su im potrebni za rješavanje sporova koji se pred njima vode (vidjeti u tom smislu presudu od 21. lipnja 2007., *Omni Metal Service*, C-259/05, EU:C:2007:363, t. 16. i navedenu sudsku praksu).
- 60 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru te suradnje isključivo je na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Posljedično, kad se postavljena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je u pravilu dužan odgovoriti na njih (presuda od 24. studenoga 2020., *Openbaar Ministerie (Krivotvorenje isprava)*, C-510/19, EU:C:2020:953, t. 25. i navedena sudska praksa).
- 61 Iz navedenog proizlazi da pitanja koja se odnose na pravo Unije uživaju presumpciju relevantnosti. Sud može odbiti odgovoriti na prethodno pitanje nacionalnog suda samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom glavnog postupka, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi mogao dati koristan odgovor na postavljena pitanja (presuda od 24. studenoga 2020., *Openbaar Ministerie (Krivotvorenje isprava)*, C-510/19, EU:C:2020:953, t. 26. i navedena sudska praksa).

- 62 U predmetnom slučaju, budući da sud koji je uputio zahtjev dvoji o daljnjem tijeku kaznenog postupka u glavnom predmetu ako se odluka Kúrije ocijeni protivnom pravu Unije, valja utvrditi da, iako se potonjom ne ukida odnosno ne mijenja odluka kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku te se sudu koji ga je uputio ne nalaže njegovo povlačenje ili izmjena, odluka Kúrije nije bez utjecaja na taj zahtjev i na kazneni postupak u glavnom predmetu.
- 63 Naime, kada taj vrhovni sud ocijeni nezakonitim zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio niži sud, takva ocjena nužno utječe na potonji, iako nema izravnih učinaka na valjanost odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku. Tako u predmetnom slučaju sud koji je uputio zahtjev osobito mora odlučiti ostaje li pri prethodnim pitanjima i, prema tome, istodobno, ostaje li pri odluci da prekine postupak, koju je Kúria (Vrhovni sud) u biti ocijenila nezakonitom, ili, nasuprot tomu, povlači svoja pitanja s obzirom na njezinu odluku i nastavlja kazneni postupak u glavnom predmetu.
- 64 Štoviše, kao što proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, odluka Kúrije objavljena je u službenom zborniku posvećenom pravnim shvaćanjima, kako bi se osigurala ujednačenost nacionalnog prava.
- 65 Nadalje, u takvim okolnostima sud koji je uputio zahtjev mora također ocijeniti izlaže li, time što ostaje pri prvotnom zahtjevu za prethodnu odluku, svoju odluku o meritumu u glavnom predmetu mogućnosti pobijanja pravnim lijekom zbog toga što je tijekom postupka donio rješenje o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku koji je Kúria (Vrhovni sud) proglasila nezakonitim.
- 66 S obzirom na prethodna razmatranja, valja utvrditi da se četvrto pitanje ne može smatrati irelevantnim za ishod glavnog postupka i da je ono stoga dopušteno.

Meritum

- 67 Kad je riječ, kao prvo, o pitanju treba li članak 267. UFEU-a tumačiti na način da mu se protivi to da vrhovni sud države članice utvrdi, nakon što mu je podnesen zahtjev za zaštitu zakonitosti, nezakonitost zahtjeva za prethodnu odluku koji je Sudu, na temelju spomenute odredbe, uputio niži sud, pri čemu se, međutim, ne zadire u pravne učinke odluke koja sadržava takav zahtjev, valja podsjetiti na to da je temelj tako zamišljenog pravosudnog sustava uspostavljenog Ugovorima postupak povodom zahtjeva za prethodnu odluku, predviđen tom odredbom, koji uspostavljanjem dijaloga između sudova, odnosno između Suda i sudova država članica, ima za cilj osigurati ujednačeno tumačenje prava Unije, omogućujući tako osiguranje njegove usklađenosti, njegova punog učinka i njegove autonomije kao i u konačnici posebne naravi prava uspostavljenog Ugovorima (vidjeti u tom smislu presudu od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo), C-824/18, EU:C:2021:153, t. 90. i navedenu sudsku praksu).
- 68 U tom pogledu Sud je u više navrata ocijenio da nacionalni sudovi imaju najširu mogućnost postavljanja Sudu pitanja tumačenja relevantnih odredbi prava Unije, a ta se mogućnost pretvara u obvezu za sudove koji sude u posljednjem stupnju, uz primjenu iznimki koje su priznate u sudskoj praksi Suda (presuda od 5. travnja 2016., PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, t. 32. i navedena sudska praksa).

- 69 Naime, ta mogućnost kao i ta obveza svojstvene su sustavu suradnje između nacionalnih sudova i Suda, koji je uređen člankom 267. UFEU-a, i ovlastima suda nadležnog za primjenu prava Unije, koje su tom odredbom dodijeljene nacionalnim sudovima (presuda od 5. travnja 2016., PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, t. 33.).
- 70 Slijedom toga, nacionalni sud koji je nadležan za rješavanje predmeta, kada smatra da se u okviru tog predmeta postavlja pitanje tumačenja ili valjanosti prava Unije, ima mogućnost ili obvezu, ovisno o slučaju, uputiti Sudu zahtjev za prethodnu odluku i pritom ta mogućnost ili obveza ne može biti otežana nacionalnim pravilima koja proizlaze iz zakonodavstva ili sudske prakse (presuda od 5. travnja 2016., PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, t. 34.).
- 71 U predmetnom slučaju, iako se odlukom Kúrije samo utvrđuje nezakonitost prvotnog zahtjeva za prethodnu odluku te se ne ukida odluka koja sadržava taj zahtjev niti se sudu koji ga je uputio nalaže da ga povuče i nastavi glavni postupak, Kúria (Vrhovni sud) je – kao što je to također istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 43. svojeg mišljenja – provedbom nadzora zakonitosti tog zahtjeva s obzirom na članak 490. Zakonika o kaznenom postupku izvršila nadzor prvotnog zahtjeva za prethodnu odluku koji je istovjetan onomu koji provodi Sud kako bi utvrdio je li zahtjev za prethodnu odluku dopušten.
- 72 Iako se članku 267. UFEU-a ne protivi to da se protiv odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku podnese pravni lijek koji postoji u nacionalnom pravu, odluka vrhovnog suda kojom se navedeni zahtjev proglašava nezakonitim zbog toga što upućena pitanja nisu relevantna ni potrebna za rješenje spora u glavnom postupku nije u skladu s tim člankom jer je ocjena tih elementa u isključivoj nadležnosti Suda prilikom odlučivanja o dopuštenosti prethodnih pitanja, kao što to proizlazi iz sudske prakse potonjeg navedene u točkama 60. i 61. ove presude (vidjeti u tom smislu presudu od 16. prosinca 2008., Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, t. 93. do 96.).
- 73 Nadalje, kao što je to također istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 48. svojeg mišljenja, djelotvornost prava Unije bila bi u opasnosti ako bi ishod pravnog lijeka pred najvišim nacionalnim sudom mogao spriječiti nacionalnog suca, koji odlučuje u predmetu koji se odnosi na pravo Unije u ostvarivanju ovlasti koje mu daje članak 267. UFEU-a, da Sudu uputi pitanja o tumačenju ili o valjanosti prava Unije kako bi mogao odlučiti je li odredba nacionalnog prava u skladu s njim (vidjeti u tom smislu presudu od 22. lipnja 2010., Melki i Abdeli, C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, t. 45. i navedenu sudsku praksu).
- 74 Naime, iako Kúria (Vrhovni sud) nije naložila sudu koji je uputio zahtjev da povuče prvotni zahtjev za prethodnu odluku, ona je svojom odlukom taj zahtjev ocijenila nezakonitim. Takvo utvrđenje nezakonitosti može ugroziti autoritet odgovora koje će Sud dati sudu koji je uputio zahtjev i odluku koji će potonji donijeti u svjetlu tih odgovora.
- 75 Osim toga, navedena odluka Kúrije (Vrhovni sud) može potaknuti mađarske sudove na to da se suzdrže od postavljanja prethodnih pitanja Sudu kako bi izbjegli to da na temelju spomenute odluke jedna od stranaka ospori njihove zahtjeve za prethodnu odluku odnosno da se oni pobijaju zahtjevom za zaštitu zakonitosti.
- 76 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, kad je riječ o mehanizmu zahtjeva za prethodnu odluku, „pored nadzora o kojem skrbe Europska komisija i države članice, sukladno člancima [258. i 259. UFEU-a], učinkovitom nadzoru pridonosi i pažnja pojedinaca zainteresiranih za zaštitu svojih

prava” (presuda od 5. veljače 1963., van Gend & Loos, 26/62, EU:C:1963:1, t. 25.). Ograničavanje nacionalnih sudova u korištenju ovlašću koja im je dodijeljena člankom 267. UFEU-a imalo bi za učinak ograničavanje djelotvorne sudske zaštite prava koje pojedinci imaju na temelju prava Unije.

- 77 Prema tome, navedena odluka Kúrije negativno utječe na ovlasti koje su nacionalnim sudovima priznate člankom 267. UFEU-a i, posljedično, na učinkovitost suradnje između Suda i nacionalnih sudova uspostavljene putem mehanizma zahtjeva za prethodnu odluku (vidjeti po analogiji presudu od 5. srpnja 2016., Ogyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, t. 25.).
- 78 Kad je riječ, kao drugo, o pitanju obvezuje li načelo nadređenosti prava Unije nacionalni sud koji je Sudu uputio zahtjev za prethodnu odluku da zanemari odluku vrhovnog suda predmetne države članice kojom je taj zahtjev ocijenjen nezakonitim, pri čemu se, međutim, nije zadiralo u pravne učinke odluke kojom je on upućen, valja, kao prvo, podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, načelo nadređenosti prava Unije utvrđuje prvenstvo prava Unije nad pravom država članica. Stoga to načelo zahtijeva da sva tijela država članica osiguraju puni učinak različitih odredbi prava Unije, pri čemu pravo država članica ne može utjecati na učinak koji se tim različitim odredbama priznaje na području navedenih država (presuda od 18. svibnja 2021., Asociația „Forumul Judecătorilor din România” i dr., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, t. 244. i navedena sudska praksa).
- 79 Naime, Sud je u više navrata ocijenio da, na temelju načela nadređenosti prava Unije, činjenica da se država članica poziva na odredbe nacionalnog prava, makar i ustavne prirode, ne može ugroziti jedinstvo i učinkovitost prava Unije. Naime, prema ustaljenoj sudskoj praksi, učinci načela nadređenosti prava Unije obvezuju sva tijela države članice a da pritom nacionalne odredbe koje se odnose na podjelu sudske nadležnosti, uključujući onu ustavne prirode, tomu ne mogu biti prepreka (presuda od 18. svibnja 2021., Asociația „Forumul Judecătorilor din România” i dr., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, t. 245. i navedena sudska praksa).
- 80 Kao drugo, iz ustaljene sudske prakse proizlazi to da se odredba nacionalnog prava kojom se sprečava provedba postupka predviđenog u članku 267. UFEU-a mora izuzeti iz primjene a da pritom predmetni sud ne mora zahtijevati ili čekati prethodno ukidanje te nacionalne odredbe zakonodavnim putem ili bilo kojim drugim ustavnim postupkom (presuda od 2. ožujka 2021., A. B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – Pravno sredstvo), C-824/18, EU:C:2021:153, t. 141. i navedena sudska praksa).
- 81 Iz toga proizlazi da načelo nadređenosti prava Unije obvezuje niži sud na izuzimanje iz primjene odluke vrhovnog suda predmetne države članice ako smatra da se njome povređuju ovlasti koje su mu priznate člankom 267. UFEU-a i, slijedom navedenog, ugrožava učinkovitost suradnje između Suda i nacionalnih sudova uspostavljene putem mehanizma zahtjeva za prethodnu odluku. Valja pojasniti da, s obzirom na širinu tih ovlasti, održavanje na snazi te odluke vrhovnog suda nije moguće na temelju možebitne okolnosti da je Sud u svojoj odluci o zahtjevu za prethodnu odluku utvrdio da su prethodna pitanja koja mu je uputio taj niži sud u cijelosti ili djelomično nedopuštena.
- 82 S obzirom na prethodna razmatranja, na četvrto pitanje valja odgovoriti tako da, s jedne strane, članak 267. UFEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi to da vrhovni sud države članice utvrdi, nakon što mu je podnesen zahtjev za zaštitu zakonitosti, nezakonitost zahtjeva za prethodnu odluku koji je Sudu, na temelju spomenute odredbe, uputio niži sud, zbog toga što postavljena pitanja nisu relevantna ni potrebna za rješenje spora u glavnom postupku, pri čemu

se, međutim, ne zadire u pravne učinke odluke koja sadržava takav zahtjev i da, s druge strane, načelo nadređenosti prava Unije obvezuje taj niži sud na izuzimanje iz primjene takve odluke nacionalnog vrhovnog suda.

Peto pitanje

- 83 Svojim petim pitanjem, koje valja razmotriti kao drugo po redu, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 19. stavak 1. drugi podstavak UFEU-a, članak 47. Povelje i članak 267. UFEU-a tumačiti na način da im se protivi pokretanje stegovnog postupka protiv nacionalnog suca zbog toga što je Sudu uputio zahtjev za prethodnu odluku na temelju tog članka 267.

Dopuštenost

- 84 Mađarska vlada i Komisija ističu da je peto pitanje nedopušteno. Navedena vlada tvrdi u biti da je stegovni postupak koji je pokrenut protiv suca koji je uputio zahtjev, nakon čega je zaključen obustavom, irelevantan jer se ne mogu utvrditi njegovi učinci na obavljanje sudačke dužnosti tog suca. Kad je riječ o Komisiji, ona tvrdi u biti da spomenuto pitanje nije relevantno za rješenje spora u glavnom postupku i da, u svakom slučaju, sud koji je uputio zahtjev nije pružio nikakve informacije o utjecaju pokrenutog stegovnog postupka na vođenje kaznenog postupka pred njim.
- 85 U tom pogledu, a s obzirom na sudsku praksu koja je već navedena u točkama 60. i 61. ove presude, važno je naglasiti da je sud koji je uputio zahtjev, u svojem odgovoru od 10. prosinca 2019. na zahtjev za pružanje informacija koji mu je uputio Sud, pojasnio da je, unatoč obustavi stegovnog postupka pokrenutog protiv njegova suca, to pitanje i dalje relevantno jer su dvojbe koje ima rezultat same činjenice da se u tim okolnostima može pokrenuti stegovni postupak te su stoga neovisne o vođenju tog postupka.
- 86 Nadalje, valja utvrditi da su četvrto i peto prethodno pitanje usko povezani. Naime, iz dopunskog zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi to da je zbog odluke Kúrije kojom je prvotni zahtjev za prethodnu odluku proglašen nezakonitim predsjednik Fővárosi Törvényszéka (Okružni sud u Budimpešti, Mađarska) donio akt kojim je zatražio pokretanje disciplinskog postupka protiv suca koji je uputio zahtjev. Na taj način, svojim petim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi saznati može li se suzdržati od izvršenja odluke Kúrije prilikom odlučivanja o meritumu glavnog predmeta bez straha da će se zbog toga obustavljeni disciplinski postupak koji se vodio protiv njegova suca na temelju navedene odluke nastaviti.
- 87 Slijedom navedenog, kao i u okviru četvrtog pitanja, sud koji je uputio zahtjev suočava se sa zaprekom postupovne prirode koja proizlazi iz primjene nacionalnog propisa protiv njegova suca i koju valja ukloniti prije rješenja spora u glavnom postupku, bez vanjskog utjecaja i, prema tome, u skladu s člankom 47. Povelje, potpuno neovisno (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2020., *Governo della Repubblica italiana* (Status talijanskih mirovnih sudaca), C-658/18, EU:C:2020:572, t. 46. i navedenu sudsku praksu). Naime, taj sud dvoji o uvjetima nastavka glavnog postupka nakon odluke Kúrije kojom je prvotni zahtjev za prethodnu odluku proglašen nezakonitim, a na kojoj se također temeljilo pokretanje disciplinskog postupka protiv njegova suca. Prema tome, ovaj se predmet razlikuje od onih u kojima je donesena presuda od 26. ožujka 2020., *Miasto Łowicz i Prokurator Generalny* (C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234), u kojima odgovori na pitanja o tumačenju prava Unije postavljena Sudu nisu bili potrebni sudovima koji su uputili zahtjev kako bi riješili postupovna pitanja nacionalnog prava prije donošenja odluke o meritumu predmeta koji su se pred njima vodili.

88 Iz toga slijedi da je peto pitanje dopušteno.

Meritum

- 89 Najprije valja istaknuti to da se peto pitanje odnosi na tumačenje članka 19. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a, članka 47. Povelje i članka 267. UFEU-a. Međutim, iz obrazloženja odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da se, kao što je to već u biti istaknuto u točkama 86. i 87. ove presude, navedeno pitanje postavlja u vezi s poteškoćom postupovne prirode koju valja otkloniti prije odlučivanja o meritumu glavnog predmeta i kojom se dovode u pitanje ovlasti suda koji je uputio zahtjev u okviru postupka predviđenog u članku 267. UFEU-a. Stoga peto pitanje valja analizirati samo s obzirom na tu odredbu.
- 90 U tom pogledu, a s obzirom na sudsku praksu Suda navedenu u točkama 68. do 70. i 72. ove presude, valja naglasiti to da je potonji već ocijenio da se ne mogu dopustiti nacionalne odredbe iz kojih proizlazi da se nacionalni suci mogu izložiti stegovnim postupcima jer su Sudu uputili zahtjev za prethodnu odluku. Naime, sama mogućnost pokretanja takvih postupaka zbog upućivanja navedenog zahtjeva ili odluke o tome da se ostane pri tom zahtjevu nakon njegova upućivanja može naštetiti tomu da se predmetni nacionalni suci djelotvorno koriste mogućnošću pokretanja postupka pred Sudom i izvršavaju ovlasti suda nadležnog za primjenu prava Unije (vidjeti u tom smislu presude od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 58. i navedenu sudsku praksu, te od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Stegovni sustav za suce), C-791/19, EU:C:2021:596, t. 227.).
- 91 Činjenica da ti suci ne podliježu postupcima ili stegovnim sankcijama zbog korištenja tom mogućnošću upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku Sudu, koja je u njihovoj isključivoj nadležnosti, usto predstavlja jamstvo svojstveno njihovoj neovisnosti, a ona je osobito bitna za dobro funkcioniranje sustava pravosudne suradnje, koji se ostvaruje u mehanizmu zahtjeva za prethodnu odluku, propisanom člankom 267. UFEU-a (presuda od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 59. i navedena sudska praksa).
- 92 Osim toga, valja istaknuti da pokretanje stegovnog postupka zbog toga što je nacionalni sud odlučio uputiti Sudu zahtjev za prethodnu odluku može odvratiti sve nacionalne sudove od upućivanja takvih zahtjeva, što bi moglo ugroziti ujednačenu primjenu prava Unije.
- 93 S obzirom na prethodno navedeno, na peto pitanje valja odgovoriti tako da članak 267. UFEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi pokretanje stegovnog postupka protiv nacionalnog suca zbog toga što je na temelju te odredbe Sudu uputio zahtjev za prethodnu odluku.

Prvo pitanje

Dopuštenost

- 94 Prema mišljenju mađarske vlade, glavni predmet je, kao što je to utvrdila Kúria (Vrhovni sud), jednostavan u pogledu činjenične i pravne ocjene te u osnovi ne zahtijeva tumačenje prava Unije. Ta vlada općenito tvrdi, oslanjajući se na odluku Kúrije, da kazneni postupak u glavnom predmetu ne upućuje ni na jednu činjenicu ili okolnost iz koje bi se moglo zaključiti da su povrijeđene odredbe kojima se uređuje upotreba jezika u tom postupku odnosno da je došlo do propusta

nadležnih tijela, na temelju čega bi sud koji je uputio zahtjev mogao ocijeniti potrebnim tumačenje prava Unije. Budući da u glavnom predmetu konkretno ne postoji nikakav stvarni problem u pogledu kakvoće tumačenja, prvi je dio tog pitanja hipotetski pa Sud niti treba niti može na njega odgovarati. Slično tomu, odgovor na drugi dio tog pitanja također nije potreban s obzirom na činjenice u glavnom predmetu jer je, prema tvrdnjama navedene vlade, moguće zaključiti, na temelju činjenica koje je utvrdila Kúrija (Vrhovni sud), oslanjajući se na spis istrage, da je okrivljenik saznao za djelo koje mu se stavlja na teret.

- 95 U tom pogledu, a s obzirom na sudsku praksu Suda navedenu u točkama 60. i 61. ove presude, valja istaknuti da sud koji je uputio zahtjev jasno navodi u prvotnom zahtjevu za prethodnu odluku okolnosti u kojima je odlučio postaviti to pitanje i razloge zbog kojih ga postavlja. Naime, kao što to proizlazi iz točaka 25. do 28. ove presude, glavni predmet odnosi se na kazneni postupak u odsutnosti koji je pokrenut protiv švedskog državljanina turskog podrijetla zbog povrede mađarskih zakonskih propisa o vatrenom oružju i streljivu, nakon provedene istrage tijekom koje su ga policijske službe saslušale u nazočnosti tumača za švedski jezik, ali bez pomoći odvjetnika, iako je bila riječ o saslušanju tijekom kojeg je informiran o tome da je osumnjičen za počinjenje povreda tih nacionalnih zakonskih propisa. Na taj način, glavni je postupak očito povezan s odredbama direktiva 2010/64 i 2012/13, na koje se odnosi prvo pitanje.
- 96 Osim toga, kad je riječ o argumentu mađarske vlade u skladu s kojim je glavni predmet jednostavan u pogledu činjenične i pravne ocjene te stoga ne zahtijeva tumačenje prava Unije koje daje Sud, zbog čega zahtjev za prethodnu odluku nije bio nepotreban, dostatno je, s jedne strane, podsjetiti na to da je, kao što to proizlazi iz sudske prakse Suda navedene u točki 60. ove presude, isključivo na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. S druge strane, takva okolnost ne može spriječiti nacionalni sud da Sudu postavi prethodno pitanje i ne dovodi do nedopuštenosti tako postavljenog pitanja (vidjeti u tom smislu presudu od 29. travnja 2021., *Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny*, C-383/19, EU:C:2021:337, t. 33. i navedenu sudsku praksu).
- 97 Slijedom navedenog, valja utvrditi da je prvo pitanje dopušteno.

Meritum

- 98 Najprije valja istaknuti to da se u prvom pitanju upućuje na članak 6. stavak 1. UEU-a. Međutim, osim općenitog navoda o primjenjivosti Povelje, sud koji je uputio zahtjev ne oslanja se na tu odredbu u svojoj argumentaciji, vidljivoj iz obrazloženja prvotnog zahtjeva za prethodnu odluku. Nadalje, riječ je o općoj odredbi u kojoj Unija priznaje da Povelja ima istu pravnu snagu kao Ugovori, u kojoj se pojašnjava da se odredbama Povelje ni na koji način ne proširuju nadležnosti Unije kako su utvrđene u Ugovorima i koja pruža pojašnjenja o načinu tumačenja prava, sloboda i načela utvrđenih u Povelji. U tim okolnostima, navedena odredba nije relevantna za potrebe analize prvog pitanja.
- 99 Međutim, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, potonji može uzeti u obzir pravila prava Unije na koja se nacionalni sud nije pozvao u svojem pitanju (presuda od 7. kolovoza 2018., *Smith*, C-122/17, EU:C:2018:631, t. 34. i navedena sudska praksa).

- 100 U skladu s člankom 48. stavkom 1. Povelje, svaki optuženik smatra se nedužnim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom. Nadalje, u članku 48. stavku 2. Povelje navodi se da je zajamčeno poštovanje prava obrane svakog optuženika.
- 101 U tom pogledu valja napomenuti da se u članku 52. stavku 3. Povelje pojašnjava da su u onoj mjeri u kojoj potonja sadržava prava koja odgovaraju pravima zajamčenima EKLJP-om značenje i opseg primjene tih prava jednaki onima iz te konvencije. Kao što to proizlazi iz objašnjenja koja se odnose na članak 48. Povelje – a koja, u skladu s člankom 6. stavkom 1. trećim podstavkom UEU-a i člankom 52. stavkom 7. Povelje, valja uzeti u obzir prilikom njezina tumačenja – taj članak 48. istovjetan je članku 6. stavcima 2. i 3. EKLJP-a. Stoga Sud mora osigurati da njegovo tumačenje članka 48. Povelje zajamči razinu zaštite kojom se ne povređuje ona zajamčena člankom 6. EKLJP-a, kako ga tumači Europski sud za ljudska prava (vidjeti u tom smislu presudu od 29. srpnja 2019., Gambino i Hyka, C-38/18, EU:C:2019:628, t. 39. i navedenu sudsku praksu).
- 102 U tim okolnostima, prvim dijelom svojeg prvog pitanja sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 5. Direktive 2010/64 tumačiti na način da države članice obvezuje na ustrojavanje registra neovisnih prevoditelja i tumača odnosno na osiguravanje nadzora odgovarajuće kakvoće tumačenja u sudskom postupku.
- 103 S tim u vezi valja istaknuti da se u članku 5. stavku 2. Direktive 2010/64 propisuje da „države članice nastoje ustrojiti registar ili registre odgovarajuće osposobljenih neovisnih prevoditelja i tumača”.
- 104 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst već i kontekst i ciljeve propisa kojeg je ona dio (presude od 2. rujna 2015., Surmačs, C-127/14, EU:C:2015:522, t. 28., i od 16. studenoga 2016., DHL Express (Austria), C-2/15, EU:C:2016:880, t. 19.).
- 105 Iz samog teksta te odredbe, u kojoj se upotrebljava glagol „nastojati”, proizlazi da je ustrojavanje registra odgovarajuće osposobljenih neovisnih prevoditelja i tumača prije svega programatski cilj, bez obveze postizanja rezultata, koji usto nema, sam po sebi, nikakav izravan učinak.
- 106 Kontekst navedene odredbe i ciljevi Direktive 2010/64 potvrđuju to doslovno tumačenje.
- 107 Kako je navedeno u uvodnoj izjavi 12. te direktive, u potonjoj se utvrđuju zajednička minimalna pravila koja će se primjenjivati u područjima tumačenja i prevođenja u kaznenom postupku.
- 108 U skladu s njezinom uvodnom izjavom 17., tim bi se pravilima trebalo osigurati dobivanje besplatne i primjerene jezične pomoći koja će osumnjičenicima odnosno okrivljenicima koji ne govore ili ne razumiju jezik kaznenog postupka omogućiti da u potpunosti ostvare svoja prava obrane i osigurati im pravičnost postupka.
- 109 Kad je riječ o kakvoći tumačenja i prevođenja, u uvodnoj izjavi 24. Direktive 2010/64 navedeno je da bi države članice trebale omogućiti provođenje nadzora te kakvoće kad su nadležna tijela u konkretnom slučaju upozorena na nedostatak u tom smislu. Nadalje, u članku 5. stavku 1. Direktive 2010/64 određuje se da države članice poduzimaju konkretne mjere kako bi osigurale da pruženo tumačenje i prevođenje udovoljava kriterijima kakvoće predviđenima člankom 2.

stavkom 8., pri čemu se u potonjoj odredbi pojašnjava da kakvoća tumačenja mora biti „dostatna da jamči pravičnost postupka, posebno tako što osigurava da osumnjičenici ili optuženici znaju koja im se djela stavljaju na teret i da imaju mogućnost ostvariti svoje pravo na obranu”.

- 110 Iz tih odredbi i uvodnih izjava proizlazi, neovisno o konkretnim načinima primjene članka 5. Direktive 2010/64, da se potonjom zahtijeva da države članice donesu „konkretna mjera” kako bi osigurale „dostatnu kakvoću” tumačenja, čime se jamči, s jedne strane, to da dotične osobe znaju koja im se djela stavljaju na teret i da imaju mogućnost ostvariti svoja prava obrane i, s druge strane, dobro sudovanje. U tom pogledu, ustrojavanje registra neovisnih prevoditelja i tumača jedan je od načina koji mogu pridonijeti postizanju navedenog cilja. Iako se ono stoga ne može smatrati obvezom koja je državama članicama nametnuta tom direktivom, u njezinu se članku 5. stavku 1. propisuje pravilo – koje je dovoljno precizno i bezuvjetno da bi se pojedinac na njega pozvao, a sud ga primijenio – da države članice donose konkretna mjera kako bi osigurale kakvoću pruženog tumačenja i prevođenja, kako bi u tu svrhu raspolagale odgovarajućim službama te kako bi olakšale učinkovit pristup potonjima.
- 111 U tom pogledu, u članku 2. stavku 5. Direktive 2010/64 propisuje se, bezuvjetno i precizno, da države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici, u skladu s postupcima predviđenima nacionalnim pravom, imaju „mogućnost uložiti žalbu zbog toga što [...] kakvoća [tumačenja] nije dostatna da jamči pravičnost postupka”.
- 112 Međutim, takva mogućnost ne oslobađa države članice njihove obveze iz članka 5. stavka 1. Direktive 2010/64 u vezi s, među ostalim, njezinim člankom 2. stavkom 8. da poduzmu „konkretna mjera” kako bi osigurale „dostatnu kakvoću” pruženog tumačenja, osobito u uvjetima nepostojanja registra neovisnih prevoditelja odnosno tumača.
- 113 U tom pogledu, poštovanje zahtjeva koji se odnose na pošteno suđenje podrazumijeva to da se okrivljeniku osigura saznanje o onome što mu se stavlja na teret i da se on može braniti (vidjeti u tom smislu presudu od 15. listopada 2015., Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, t. 39. i navedenu sudsku praksu). Obveza nadležnih tijela ne svodi se, prema tome, samo na imenovanje tumača. Ta su tijela također dužna, nakon što ih se na to upozori u konkretnom slučaju, provesti nadzor kakvoće pruženog tumačenja (vidjeti u tom smislu presudu ESLJP-a od 18. listopada 2006., Hermi protiv Italije, CE:ECHR:2006:1018JUD001811402, t. 70.).
- 114 Naime, to što nacionalni sudovi nisu ispitali navode o manjkavostima usluga tumača može dovesti do povrede prava obrane (vidjeti u tom smislu presudu ESLJP-a od 24. lipnja 2019., Knox protiv Italije, CE:ECHR:2019:0124JUD007657713, t. 182. i 186.).
- 115 Na taj način, kako bi se uvjerali u to da je osumnjičenik odnosno okrivljenik koji ne govori i ne razumije jezik kaznenog postupka ipak pravilno informiran o djelu koje mu se stavlja na teret, nacionalni sudovi morali bi provjeriti je li tumačenje koje mu pruženo bilo „dostatne kakvoće” da bi on saznao koje mu se djelo stavlja na teret, a sve kako bi se osigurala pravičnost. Da bi nacionalni sudovi mogli provesti taj nadzor moraju osobito imati pristup informacijama o postupku odabira i imenovanja neovisnih prevoditelja i tumača.
- 116 U predmetnom slučaju, iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi to da u Mađarskoj ne postoji registar neovisnih prevoditelja i tumača. Sud koji je uputio zahtjev navodi da je zbog praznina u nacionalnim propisima praktično nemoguće zajamčiti kakvoću tumačenja pruženog osumnjičenicima i okrivljenicima. Međutim, mađarska vlada ističe da nacionalni propis kojim se uređuje djelatnost profesionalnih tumača i prevoditelja kao i pravila kaznenog postupka

omogućavaju svim osobama koje ne poznaju mađarski jezik da dobiju jezičnu pomoć čija kakvoća odgovara zahtjevima pravičnog postupka. Bez obzira na ta razmatranja koja se tiču nacionalnog prava, na sudu je koji je uputio zahtjev da provede konkretnu i preciznu ocjenu elemenata glavnog predmeta kako bi provjerio je li tumačenje koje je dotičnoj osobi pruženo u okviru tog predmeta bilo dostatne kakvoće s obzirom na zahtjeve koji proizlaze iz Direktive 2010/64, kako bi se toj osobi omogućilo da se upozna s razlozima svojeg uhićenja odnosno s djelom koje joj se stavlja na teret i da, na taj način, može ostvariti svoja prava obrane.

- 117 Slijedom navedenog, članak 5. Direktive 2010/64 treba tumačiti na način da države članice obvezuje na poduzimanje konkretnih mjera za osiguranje dostatne kakvoće pruženog tumačenja i prevođenja kako bi osumnjičenik ili okrivljenik saznao koje mu se djelo stavlja na teret i kako bi nacionalni sudovi mogli provesti nadzor tog tumačenja.
- 118 Drugim dijelom prvog prethodnog pitanja pita se treba li članak 4. stavak 5. i članak 6. stavak 1. Direktive 2012/13 u vezi s člankom 48. stavkom 2. Povelje tumačiti na način da im se protiv provedba postupka u odsutnosti ako ne postoji navedeni registar odnosno druga metoda nadzora odgovarajuće kakvoće tumačenja te ako je nemoguće utvrditi je li osumnjičenik odnosno okrivljenik informiran o djelu za koje ga se sumnjiči ili optužuje.
- 119 To pitanje počiva na premisi prema kojoj nepostojanje nacionalnih mjera namijenjenih osiguravanju kakvoće tumačenja dovodi do toga sud koji je uputio zahtjev nema sredstava za provedbu nadzora odgovarajuće kakvoće tog tumačenja. Važno je istaknuti to da, neovisno o pitanju postojanja općih nacionalnih mjera kojima se može zajamčiti i nadzirati kakvoća tumačenja pruženog u okviru kaznenih postupaka, na sudu je koji je uputio zahtjev da provede konkretnu i preciznu ocjenu elemenata glavnog predmeta kako bi provjerio je li tumačenje koje je dotičnoj osobi pruženo u okviru tog predmeta bilo dostatne kakvoće s obzirom na zahtjeve koji proizlaze iz Direktive 2010/64.
- 120 Nakon te provjere sud koji je uputio zahtjev može doći do zaključka da ne može utvrditi je li dotična osoba informirana, na jeziku koji razumije, o djelu koje joj se stavlja na teret, bilo zbog toga što tumačenje koje joj je pruženo nije bilo odgovarajuće kakvoće, bilo zbog toga što je nemoguće utvrditi kakvoću tog tumačenja. Slijedom navedenog, drugi dio prvog prethodnog pitanja valja shvatiti na način da se njime pita treba li članak 4. stavak 5. i članak 6. stavak 1. Direktive 2012/13 u vezi s člankom 48. stavkom 2. Povelje tumačiti na način da im se protiv provedba postupka u odsutnosti protiv osobe koja, zbog neodgovarajućeg tumačenja, nije informirana, na jeziku koji razumije, o djelu koje joj se stavlja na teret odnosno ako je nemoguće provjeriti kakvoću tumačenja i, prema tome, utvrditi činjenicu da je navedena osoba informirana, na jeziku koji razumije, o djelu koje joj se stavlja na teret.
- 121 U tom pogledu valja napomenuti da na temelju članka 6. stavka 3. EKLJP-a, svatko optužen ima pravo „da u najkraćem roku bude obaviješten, potanko i na jeziku koji razumije, o prirodi i razlozima optužbe koja se podiže protiv njega”. Jamstva ponuđena u članku 6. stavicama 1. i 3. EKLJP-a primjenjuju se na sve „optuženike” u autonomnom značenju tog pojma u okviru primjene navedene konvencije. „Kaznena optužba” postoji od trenutka u kojem nadležno tijelo pojedinca službeno obavijesti o navodu da je počinio kazneno djelo ili od trenutka od kojeg radnje koje su nadležna tijela poduzela povodom sumnje da je počinio kazneno djelo znatno utječu na njegov položaj. Tako se, među ostalim, osoba koja je uhićena zbog sumnje da je počinila kazneno djelo može smatrati „optuženom za kazneno djelo” i može zahtijevati zaštitu iz članka 6. EKLJP-a (presuda ESLJP-a od 12. svibnja 2017., Simeonovi protiv Bugarske, CE:ECHR:2017:0512JUD002198004, t. 110. i 111.).

- 122 U skladu sa sudskom praksom ESLJP-a u kaznenim stvarima, precizna i potpuna informacija o optužbi protiv okrivljenika i stoga pravna kvalifikacija koju sud može usvojiti u odnosu na njega bitan su uvjet za pravičnost postupka. Pravo na informiranje o prirodi i razlogu optužbe treba promatrati s obzirom na poštovanje prava okrivljenika da pripremi svoju obranu (presuda ESLJP-a od 25. ožujka 1999., Pélissier i Sassi protiv Francuske, CE:ECHR:1999:0325JUD002544494, t. 52. i 54.). Obavješćavanje subjekta o tome da se protiv njega namjerava pokrenuti postupak predstavlja pravni čin takve važnosti da trebaju biti zadovoljeni formalni i materijalni zahtjevi da bi se okrivljeniku zajamčilo djelotvorno ostvarivanje njegovih prava te da okolnost da je površno i neslužbeno upoznat s time nije dostatna (presuda ESLJP-a od 1. ožujka 2006., Sejdovic protiv Italije, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, t. 99.).
- 123 Pravičnost postupka znači to da svatko može saznati koje mu se djelo stavlja na teret, kako bi se mogao braniti. Osoba koja ne govori ili ne razumije jezik kaznenog postupka koji se protiv nje vodi i kojoj nije pružena jezična pomoć kako bi saznala koje joj se djelo stavlja na teret ne može ostvariti svoja prava obrane.
- 124 To temeljno jamstvo provodi se, među ostalim, pravom na tumačenje predviđenim u članku 2. Direktive 2010/64, u kojem se propisuje, za sva ispitivanja ili rasprave u kaznenom postupku, to da se osumnjičenicima ili okrivljenicima koji ne govore ili ne razumiju jezik predmetnog kaznenog postupka mora bez odlaganja omogućiti tumačenje, kao i pravom na prijevod bitnih dokumenata, navedenim u članku 3. te direktive.
- 125 Članak 4. Direktive 2012/13 obvezuje države članice na to da u slučaju uhićenja ili zadržavanja osumnjičenika odnosno okrivljenika potonji dobiju pisanu obavijest u kojoj se, među ostalim, navode postupovna prava navedena u članku 3. te direktive.
- 126 U članku 4. stavku 5. Direktive 2012/13 također se određuje da države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici dobiju obavijest o pravima napisanu na jeziku koji oni razumiju. Ako obavijest o pravima nije dostupna na odgovarajućem jeziku, osumnjičenike ili okrivljenike se „o njihovim pravima informira usmeno na jeziku koji oni razumiju”.
- 127 U članku 6. stavku 1. Direktive 2012/13 propisuje se da države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici dobiju informacije o kaznenim djelima za koja se sumnja ili za čije počinjenje su optuženi. Te se informacije dostavljaju žurno i uz toliko detalja koliko je potrebno kako bi se osigurala pravičnost postupka i djelotvorno ostvarivanje prava na obranu”.
- 128 Točno je da Direktiva 2012/13 ne uređuje načine na koje informacije o optužbi, iz njezina članka 6., trebaju biti priopćene okrivljeniku. Međutim, tim načinima ne smije se dovesti u pitanje cilj koji je predviđen osobito tim člankom 6., a koji se sastoji, kao što također proizlazi iz uvodne izjave 27. navedene direktive, u tome da osumnjičenici i osobe okrivljene za počinjenje kaznenog djela mogu pripremiti svoju obranu i da se osigura pravičnost postupka (presuda od 13. lipnja 2019., Moro, C-646/17, EU:C:2019:489, t. 51. i navedena sudska praksa).
- 129 Iz toga slijedi da informacije koje se, u skladu s člankom 6. Direktive 2012/13, moraju priopćiti svim osobama osumnjičenima odnosno okrivljenima za počinjenje kaznenog djela valja pružiti na jeziku koji ta osoba razumije, ako je potrebno uz jezičnu pomoć tumača ili uz pisani prijevod.

- 130 Budući da je pravo na informiranje o djelu koje se osobi stavlja na teret odlučujuće za cjelokupni kazneni postupak, okolnost da osobi koja ne govori ili ne razumije jezik tog postupka nije pružena odgovarajuća jezična pomoć kako bi mogla razumjeti sadržaj tog postupka i braniti se, dostatna je da bi postupak učinila nepravичnim i da bi se ugrozilo djelotvorno ostvarivanje prava obrane.
- 131 Točno je da se u članku 6. stavku 3. Direktive 2012/13 propisuje da države članice osiguravaju da se najkasnije po dostavljanju optužnice sudu pruže detaljne informacije o optužbama, uključujući vrstu i pravnu kvalifikaciju kaznenog djela, kao i vrstu sudjelovanja okrivljenika. Slijedom navedenog, ta odredba omogućuje da se nedostatak u priopćavanju tih informacija, osobito kad ono nije izvedeno na jeziku koji okrivljenik razumije, može ispraviti tijekom kaznenog postupka.
- 132 Međutim, iz toga također proizlazi da kazneni sud ne može, a da pritom ne povrijedi članak 6. Direktive 2012/13, pravičnost postupka i djelotvorno ostvarivanje prava obrane koje se njime nastoji osigurati, izjasniti o osnovanosti optužbe u odsutnosti okrivljenika, ako potonji nije prethodno informiran, na jeziku koji razumije, o djelu koje mu se stavlja na teret.
- 133 Prema tome, ako bi se u predmetnom slučaju, na temelju činjeničnih provjera koje mora provesti sud koji je uputio zahtjev, utvrdilo da pruženo tumačenje nije bilo dostatne kakvoće da bi okrivljeniku omogućilo upoznavanje s razlozima zbog kojih je uhićen i djelom koje mu se stavlja na teret, takva bi okolnost mogla onemogućiti vođenje kaznenog postupka u odsutnosti.
- 134 Nadalje, budući da je pravo osumnjičenika odnosno okrivljenika da sudjeluju na raspravi u kaznenom postupku koji se vodi protiv njih utvrđeno u članku 8. stavku 1. Direktive 2016/343, mogućnost vođenja kaznenog postupka u odsutnosti uvjetuje se, u stavku 2. tog članka, time da su navedene osobe pravodobno obaviještene o raspravi i o posljedicama neopravdanog nedolaska.
- 135 Naposljetku, točno je da na temelju članka 9. te direktive države članice osiguravaju da osumnjičenici ili okrivljenici koji nisu sudjelovali na raspravi u kaznenom postupku koji se vodio protiv njih, unatoč tomu što nisu bili ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2., imaju pravo na obnovu postupka ili drugo pravno sredstvo kojim se omogućuje nova ocjena merituma predmeta. Međutim, ta odredba ne može opravdati mogućnost da se osoba osudi u odsutnosti iako nije informirana, u skladu sa zahtjevom iz spomenutog članka 8. stavka 2., o djelu koje mu se stavlja na teret, ako to nepružanje informacija proizlazi iz neodgovarajućeg tumačenja i stoga čini povredu drugih odredbi prava Unije.
- 136 Osim toga, ako bi se u predmetnom slučaju pokazalo, na temelju činjeničnih provjera koje mora provesti sud koji je uputio zahtjev, da je nemoguće utvrditi kakvoću pruženog tumačenja, takva bi okolnost također mogla onemogućiti vođenje kaznenog postupka u odsutnosti. Naime, činjenica da je nemoguće utvrditi kakvoću pruženog tumačenja znači da je nemoguće utvrditi je li okrivljenik informiran o sumnjama odnosno o djelu koje mu se stavlja na teret. Na taj način, sva razmatranja koja se tiču hipoteze razmotrene u točkama 121. do 135. ove presude moguće je *mutatis mutandis* primijeniti i na ovu drugu hipotezu, s obzirom na to da je pravo na informiranje o djelu koje mu se stavlja na teret odlučujuće za cjelokupni kazneni postupak i da su prava obrane temeljna prava.
- 137 Slijedom navedenog, članak 2. stavak 5. Direktive 2010/64 te članak 4. stavak 5. i članak 6. stavak 1. Direktive 2012/13 u vezi s člankom 48. stavkom 2. Povelje treba tumačiti na način da im se protiv provedba postupka u odsutnosti protiv osobe koja, zbog neodgovarajućeg tumačenja, nije

informirana, na jeziku koji razumije, o djelu koje joj se stavlja na teret odnosno ako nije moguće utvrditi kakvoću tumačenja i, prema tome, činjenicu da je navedena osoba informirana, na jeziku koji razumije, o djelu koje joj se stavlja na teret.

138 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da:

- članak 5. Direktive 2010/64 treba tumačiti na način da države članice obvezuje na poduzimanje konkretnih mjera za osiguranje dostatne kakvoće pruženog tumačenja i prevođenja kako bi osumnjičenik ili okrivljenik saznao koje mu se djelo stavlja na teret i kako bi nacionalni sudovi mogli provesti nadzor tog tumačenja;
- članak 2. stavak 5. Direktive 2010/64 te članak 4. stavak 5. i članak 6. stavak 1. Direktive 2012/13 u vezi s člankom 48. stavkom 2. Povelje treba tumačiti na način da im se protivi provedba postupka u odsutnosti protiv osobe koja, zbog neodgovarajućeg tumačenja, nije informirana, na jeziku koji razumije, o djelu koje joj se stavlja na teret odnosno ako je nemoguće utvrditi kakvoću tumačenja i, prema tome, činjenicu da je navedena osoba informirana, na jeziku koji razumije, o djelu koje joj se stavlja na teret.

Drugo i treće pitanje

- 139 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li načelo neovisnosti sudstva, utvrđeno u članku 19. UEU-a i članku 47. Povelje, tumačiti na način da mu se protivi to da predsjednik DSU-a imenuje, zaobilaženjem postupka poziva na podnošenje prijave sudaca i privremenim izravnim imenovanjem, predsjednika suda, pri čemu je potonji, među ostalim, ovlašten odlučivati o raspodjeli predmeta, pokretati stegovne postupke protiv sudaca te ih ocjenjivati, te ako je odgovor potvrđan, je li suđenje pred sudom kojim predsjedava takav predsjednik pošteno. Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li to načelo tumačiti na način da mu se protivi sustav plaća u kojem je plaća sudaca niža od one državnih odvjetnika odgovarajuće razine i u kojem je omogućeno da se sucima dodjeljuju diskrecijski bonusi te, u slučaju potvrdnog odgovora, treba li navedeno načelo tumačiti na način da se u takvim okolnostima ne može zajamčiti pravo na pošteno suđenje.
- 140 Budući da mađarska vlada i Komisija osporavaju dopuštenost tih pitanja, zbog toga što, u biti, tumačenje članka 19. UEU-a odnosno članka 47. Povelje nije relevantno za donošenje odluke u glavnom postupku, valja podsjetiti na to da, kao što to proizlazi iz samog teksta članka 267. UFEU-a, zahtijevana prethodna odluka treba biti „potrebna” kako bi sudu koji je uputio zahtjev omogućila da „don[ese] presudu” u predmetu o kojem odlučuje (presuda od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 45. i navedena sudska praksa).
- 141 Sud je u više navrata podsjetio na to da iz izričaja i strukture članka 267. UFEU-a proizlazi da je pretpostavka za odlučivanje u prethodnom postupku, među ostalim, činjenica da je pred nacionalnim sudovima uistinu u tijeku postupak u okviru kojeg ti sudovi trebaju donijeti odluku koja može uzeti u obzir presudu kojom se odlučuje o prethodnom pitanju (presuda od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 46. i navedena sudska praksa).

- 142 U okviru takvog postupka treba postojati poveznica između navedenog spora i odredbi prava Unije čije se tumačenje traži poput one da je to tumačenje objektivno potrebno za odluku koju sud koji je uputio zahtjev treba donijeti (presuda od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 48. i navedena sudska praksa).
- 143 U predmetnom slučaju, iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku ne proizlazi da između odredbi prava Unije na koje se odnose drugo i treće pitanje i glavnog postupka postoji poveznica koja može zatraženo tumačenje učiniti potrebnim kako bi sud koji je uputio zahtjev mogao, na temelju zaključaka koji proizlaze iz takvog tumačenja, donijeti potrebnu odluku u tom postupku (vidjeti po analogiji presudu od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 52. i navedenu sudska praksu).
- 144 Naime, kao prvo, kao što je to također nezavisni odvjetnik naveo u točkama 90. i 91. svojeg mišljenja, glavni postupak ni po čemu se ne odnosi na mađarski pravosudni sustav promatran u cjelini, a čiji bi određeni aspekti mogli ugroziti neovisnost sudstva i, konkretnije, suda koji je uputio zahtjev kada provodi pravo Unije. U tom pogledu, činjenica da može postojati materijalna veza između merituma glavnog postupka i članka 47. Povelje ili čak šire članka 19. UFEU-a nije dovoljna za ispunjenje kriterija nužnosti, navedenog u članku 267. UFEU-a. Potrebno je još da je tumačenje tih odredbi, kako je zatraženo u okviru drugog i trećeg pitanja, objektivno nužno za donošenje meritorne odluke u glavnom postupku, a što ovdje nije slučaj.
- 145 Kao drugo, iako je Sud već presudio da su dopuštena prethodna pitanja koja se odnose na tumačenje postupovnih odredbi prava Unije koje je predmetni sud koji je uputio zahtjev dužan primijeniti prilikom donošenja svoje presude (vidjeti u tom smislu osobito presudu od 17. veljače 2011., Weryński, C-283/09, EU:C:2011:85, t. 41. i 42.), o navedenom nije riječ u drugom i trećem pitanju u ovom predmetu (vidjeti po analogiji presudu od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 50.).
- 146 Kao treće, ne čini se ni da odgovor Suda na navedena pitanja može sudu koji je uputio zahtjev pružiti tumačenje prava Unije koje mu omogućuje da riješi postupovna pitanja nacionalnog prava prije mogućnosti odlučivanja o meritumu spora koji se pred njim vodi (vidjeti po analogiji presudu od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 51.).
- 147 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da su drugo i treće pitanje nedopušteni.

Troškovi

- 148 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

- Članak 267. UFEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi to da vrhovni sud države članice utvrdi, nakon što mu je podnesen zahtjev za zaštitu zakonitosti, nezakonitost zahtjeva za prethodnu odluku koji je Sudu, na temelju spomenute odredbe, uputio niži sud, zbog toga što postavljena pitanja nisu relevantna ni potrebna za rješenje spora u**

glavnom postupku, pri čemu se, međutim, ne zadire u pravne učinke odluke koja sadržava takav zahtjev. Načelo nadređenosti prava Unije obvezuje taj niži sud na izuzimanje iz primjene takve odluke nacionalnog vrhovnog suda.

2. Članak 267. UFEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi pokretanje stegovnog postupka protiv nacionalnog suca zbog toga što je na temelju te odredbe Sudu uputio zahtjev za prethodnu odluku.
3. Članak 5. Direktive 2010/64/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima treba tumačiti na način da države članice obvezuje na poduzimanje konkretnih mjera za osiguranje dostatne kakvoće pruženog tumačenja i prevođenja kako bi osumnjičenik ili okrivljenik saznao koje mu se djelo stavlja na teret i kako bi nacionalni sudovi mogli provesti nadzor tog tumačenja.

Članak 2. stavak 5. Direktive 2010/64 te članak 4. stavak 5. i članak 6. stavak 1. Direktive 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku u vezi s člankom 48. stavkom 2. Povelje Europske unije o temeljnim pravima treba tumačiti na način da im se protivi provedba postupka u odsutnosti protiv osobe koja, zbog neodgovarajućeg tumačenja, nije informirana, na jeziku koji razumije, o djelu koje joj se stavlja na teret odnosno ako je nemoguće utvrditi kakvoću tumačenja i, prema tome, činjenicu da je navedena osoba informirana, na jeziku koji razumije, o djelu koje joj se stavlja na teret.

Potpisi